

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, J. Tumo-Vaižganto g. 4-1, LT-01108 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, faks. (8 5) 210 7160, el. p. info@ekgt.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija
Ministrui Mindaugui Kvietkauskui

2019-08-12 Nr. S-172

DĖL KULTŪROS RĖMIMO FONDO LĖŠOMIS FINANSUOJAMŲ PROJEKTŲ TEIKIMO GAIRIŲ PROJEKTO

Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKGT) dar nuo 2015 m. ėmė reikšti susirūpinimą (žr. EKGT 2015-05-13 raštą Lietuvos kultūros tarybai „Dėl etninės kultūros projektų finansavimo ir atitikties Lietuvos kultūros tarybos keliamiems reikalavimams“ Nr. S-211), kad etninės kultūros projektams vis mažinamos lėšos, Lietuvos kultūros tarybos (toliau – LKT) skiriamos iš Kultūros rėmimo fondo (toliau – KRF). EKGT daug kartų buvo teikusi savo išvadas ir pasiūlymus dėl etnokultūrinių projektų finansavimo gerinimo, vyko susitikimai su LKT atstovais, bet situacija ne gerėja, o blogėja. Primename, kad 2015 m. etninės kultūros projektų finansavimui buvo skirta 583 tūkst. Eur, 2018 metais – 535 tūkst. Eur, o 2019 metais – tik 400 tūkst. Eur. Lyginant 2015–2019 m. skirtas lėšas įvairioms kultūros ir meno sritims bei etninei kultūrai (žr. 1 priedą) akivaizdu, kad labiausiai mažėjo lėšos etninei kultūrai (–31,9 proc.) ir mėgėjų menui (–55,9 proc.), kurio didelę dalį sudarė taip pat etnokultūriniai projektai. Iš esmės etninės kultūros ir mėgėjų meno sąskaita buvo gerokai padidintos lėšos dizainui (+74,7 proc.), tarpdisciplininiam menui (+66,7 proc.) ir fotografijai (+36,8 proc.), nors pastarosiose srityse veikia daug mažesnis kultūros veikėjų ratas, negu etninės kultūros ir mėgėjų meno srityse, kurios sudaro UNESCO paveldu pripažintų dainų švenčių pagrindą.

LKT paskelbtame KRF lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių projekte (toliau – Gairių projektas) numatyta 2020 metais programai „Etninė kultūra“ skirti tik 300 000 Eur, sumažinant jos kvotą dar daugiau – net 25 proc., palyginti su 2019 m., o tai sudaro tik 1,51 proc. nuo visos 2020 m. turimos KRF lėšų sumos, skirtos programoms ir sritims (žr. 2 priedą, parengtą vadovaujantis LKT 2019-07-09 raštu „Dėl informacijos pateikimo“ Nr. S-159(4.6)).

Tikėtina, kad toks lėšų mažinimas programai „Etninė kultūra“ grindžiamas tuo, kad 2019 metais į šią programą galėjo teikti projektus pareiškėjai iš visų Lietuvos savivaldybių, o 2020 metais numatyta apriboti Lietuvos pareiškėjų ratą tik Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybėse registruotais asmenimis. Tačiau kartu tas pareiškėjų ratas didinamas, nes suteikta galimybė į šią programą teikti projektus kitose ES valstybėse ar Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse registruotiems juridiniams asmenims. Draudimas teikti Lietuvos regionams paraiškas į „Etninės kultūros“ programą niekaip nedera su toje programoje įvardytais prioritetais, kurie siejasi būtent su Lietuvos regionuose įgyvendinamomis veiklomis: 1) nematerialaus kultūros paveldo fiksavimo, išsaugojimo ir tęstinumo veiklomis, esančiomis UNESCO nematerialaus kultūros paveldo sąrašuose ir (ar) Nematerialaus kultūros paveldo sąvade; 2) projektais, skirtais gebėjimams stiprinti bei kompetencijas ugdyti etninės kultūros ir tautodailės srityse. Todėl būtina iš „Etninės kultūros“ programos pašalinti šį pareiškėjų rato apribojimą (o iš kitos pusės – išplėtimą), neįvardijant programoje Galimų pareiškėjų (pavyzdžiui, Galimi pareiškėjai nėra įvardyti ir programose, pateiktose Gairių 10, 14 ir 18 prieduose). Dėl to taisytinai

ties Gairių 15.5 punktą, tiek 11 priedas.

„Etninės kultūros“ programai skirtą kvotą būtina didinti bent iki 800 tūkst. Eur dėl šių priežasčių:

1) Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. gegužės 30 d. nutarime Nr. XIII-2144 „Dėl 2020 metų paskelbimo Tautodailės metais“ nurodyta, kad 2020 metų valstybės biudžete turi būti numatytos lėšos Tautodailės metų programai įgyvendinti, o KRF lėšos taip pat yra sudėtinė valstybės biudžeto dalis;

2) Dar 2015 m., kai etninės kultūros srities projektams buvo skirta 583 tūkst. Eur, EKGT pasiekė daug nusiskundimų, jog nustota remti arba skirta labai maža dalis prašytos paramos daugybei etnokultūrinių projektų, kurie buvo tęstiniai ir tradiciškai finansuoti KFR lėšomis. Taigi jau tuomet etninei kultūrai skirtos lėšos buvo per mažos, o nuo 2019 m. panaikinus „Mėgėjų meno“ programos dalį (2018 m. jai buvo skirta 257 tūkst. Eur), pagal kurią parama būdavo skiriama ir etnokultūriniais projektams, dar labiau sumažėjo tikslinis etninės kultūros projektų finansavimas;

3) LKT mums pateikti duomenys (LKT 2019-07-09 raštas Nr. S-159(4.6)) rodo, kad pagal „Tolygios kultūrinės raidos“ programą finansuoti etninės kultūros projektai sudarė tik 10,6 proc. šios programos lėšų, todėl negalima teigti, kad lėšų „Etninės kultūros“ programai mažinimą kompensuoja „Tolygios kultūrinės raidos“ programa, nes didžiausia šios programos lėšų dalis skiriama kitoms kultūros ir meno sritims, nors šioms finansavimas ta dingstimi visgi nebuvo mažinamas;

4) Atsiradus „Tolygios kultūrinės raidos“ programai, labai nukentėjo projektai iš didžiųjų miestų – Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos (2019 m. finansuoti tik 29 projektai), kuriuose etninės kultūros veikla yra itin gyva, kokybiška ir turi įtakos procesams visoje Lietuvoje ir didelę visuomeninę reikšmę, nes būtent šių miestų etninės kultūros kolektyvų dalyvių skaičius sudaro žymią dalį visos šalies mastu;

5) Tikslinio etninės kultūros finansavimo, kai projektus vertina būtent etninės kultūros ekspertai, negali pakeisti etnokultūrinių projektų finansavimas per kitas programas, kadangi tų programų ekspertai nėra etninės kultūros žinovai. Didžioji dalis kitoms programoms teikiamų etnokultūrinių projektų yra atmetama, be to, gali kilti abejonių, ar be ekspertinio etnokultūrinio išmanymo atrinkti finansavimui projektai yra tikrai svarbūs etninės kultūros plėtrai;

6) Pagal Finansų ministerijos pateiktą informaciją KRF lėšos 2020 m. padidės daugiau kaip 1 milijonu eurų palyginti su 2019 metais ir sudarys 20 695 tūkst. Eur, todėl manome, kad yra galimybių didinti „Etninės kultūros“ programai skirtą lėšų kvotą.

Taip pat siūlome 2020 metų Gairių projekte koreguoti naują 15.6 punktą, kuris nepagrįstai draudžia meno kūrėjo statusą turinčioms organizacijoms, tarp kurių patenka ir Lietuvos tautodailės kūrėjų asociacija, teikti paraiškas ne tik į „Etninės kultūros“ programą (Gairių 11 priedas), bet ir į kitas tautodailininkams aktualias programas, nurodytas Gairių prieduose Nr. 3 („Ugdymas kultūra“), Nr. 5 („Menas žmogaus gerovei“), Nr. 9 („Pilietinis ugdymas ir atminties įprasminimas“), Nr. 10 („Kultūros paveldo objektai“), Nr. 14 („Kultūros ir kūrybinės industrijos“), Nr. 16 („Humanitarinės literatūros leidyba“), Nr. 17 („Kvalifikacijos kėlimas“), Nr. 18 („Strateginis kultūrinių organizacijų finansavimas“), Nr. 19 („Kūrybinės bendruomenių iniciatyvos“), Nr. 22 („Stipendijos kultūros ir (ar) meno kūrėjams“).

Nelabai suprantama, kodėl regionams – kitose, nei Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybėse registruotiems juridiniams asmenims – negalima gauti finansavimo pagal programas, paskelbtas prieduose Nr. 3 („Ugdymas kultūra“), Nr. 5 („Menas žmogaus gerovei“), Nr. 16 („Humanitarinės literatūros leidyba“), Nr. 19 1.1. (veikla „Kūrybinės bendruomenių iniciatyvos“), Nr. 22 („Stipendijos kultūros ir (ar) meno kūrėjams“). Taip atimama galimybė regionuose registruotiems juridiniams asmenims savo projektais aktyviai prisidėti prie regiono reikmėms skirto kultūrinio ugdymo, humanitarinės leidybos plėtos, bendruomenių stiprinimo, nepagrįstai apribojamas regionuose veikiančių kultūros ir meno kūrėjų skatinimas. Siūlome šalinti iš Gairių šį draudimą ir taisyti 15.5 punktą bei priedus Nr. 3, 5, 16, 19 ir 22.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Gairių 16.3 ir 18.3 punktuose nustatyta išskirtinai maža

KRF lėšų santykinė dalis projektams pagal programą „Tolygi kultūrinė raida“ – tik 70 proc. Tai apsunkina regionuose esančių visuomeninių organizacijų, kuriančių nekomercinius kultūrinius produktus, galimybes teikti ir įgyvendinti projektus. Todėl siūlome šioje programoje didinti KRF lėšų santykinę dalį iki 80 proc.

Šie klausimai liepos pabaigoje jau buvo aptarti per susitikimą su LKT pirmininke Daina Urbanavičiene (EKGT atstovavo pirmininkė Dalia Urbanavičienė ir pirmininkės pavaduotojas Jonas Rudzinskas), bendru sutarimu buvo nutarta siekti Kultūros ministerijos pritarimo aukščiau išvardytiems EKGT siūlymams koreguoti 2020 m. Gairių projektą

PRIDEDAMA:

1 priedas. 2015–2019 m. LKT skirtos lėšos kultūros ir meno sričių, tarp jų etninės kultūros ir mėgėjų meno, projektams, 1 lapas;

2 priedas. LKT skirtos lėšos EK ir MM, kultūros ir meno sričių projektams 2017–2019 m., 1 lapas

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

**2015–2019 m. LKT skirtos lėšos kultūros ir meno sričių,
tarp jų etninės kultūros ir mėgėjų meno, projektams**

Eil. Nr. ¹	Kultūros ir meno sritys	LKT skirtas finansavimas sričiai (tūkst. €)					
		2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis
1.	Dizaino	174	157	130	174	233	+174 (+74,7 %)
2.	Tarpdisciplininio meno	118	319	267	273	354	+236 (+66,7 %)
3.	Fotografijos	247	296	272	405	391	+144 (+36,8 %)
4.	Architektūros	242	336	336	274	332	+90 (+27,1 %)
5.	Dailės	736	594	493	529	606	+130 (+17,7 %)
6.	Šokio	353	395	355	361	361	+8 (+2,2 %)
7.	Literatūros	715	710	504	583	655	-60 (-8,4 %)
8.	Muzikos	1155	1066	1076	1169	1045	-110 (-9,5 %)
9.	Cirko	88	118	126	93	78	-10 (-11,4 %)
10.	Teatro	1069	1122	1026	753	836	-233 (-21,8 %)
11.	Etninė kultūra	583	533	529	535	400*	-183 (-31,9 %)
12.	Mėgėjų menas	460	405	310	489*	203*	-257 (-55,9 %)

Ženklas * žymi kultūros ir meno srities pavertimą programa.

¹ Eiliškumas rodo rėmimo prioritetus pagal lėšų kvotos padidinimą ar sumažinimą.

KRF lėšos etninei kultūrai LKT duomenimis 2015-2019 m. (2020 m.)

Metai	Etninės kultūros sričiai arba programai skirtos KRF lėšos		Etninei kultūrai skirtos lėšos pagal kitas programas		Iš viso etninei kultūrai skirtos KRF lėšos		Metinis KRF biudžetas	
	Suma	Procentinė dalis	Suma	Procentinė dalis	Suma	Procentinė dalis	Pilnas	Be ekspertų
2015	582 500	4 %	89 234	0,61 %	671,734	4,6 %	14 894 848	14 596 951
2016	532 750	3,46 %	132 300	0,86 %	665 050	4,32 %	15 727 000	15 412 460
2017	529 650	3,15 %	356 400	2,12 %	886 050	5,26 %	17 179 000	16 835 420
2018	534 900	3,19 %	328 780	1,96 %	863 680	5,15 %	17 109 000	16 766 820
2019	400 000	2,12 %	247 000	1,31 %	965 000	5,11 %	19 671 000	18 884 160
2020	300 000	1,51 %					20 695 000	19 867 200

Pilikai ir geltonai pažymėtus procentus apskaičiavo EKGGT, remiantis kituose stulpeliuose pateiktais LKT duomenimis